

Plantenportretten

GERT TABAK

Een Ansichtkaart met een zwart-witte studiofoto van zich ontrollend varenblad was mijn eerste kennis-making met kunstzinnige planten-fotografie. De compositie en het bijna dramatische zwart-wit verraaft een kunstzinnig oog en daagt je uit om een diepere betekenis te zoeken bij het beeld op deze foto. Maar nee, er zitten geen doorwrochte ideeën achter; het zijn opnamen voor educatieve doeleinden die de Duitse leraar Karl Blossfeldt met eenvoudige apparatuur

en hoe ik met licht kon spelen. Langzamerhand werd me duidelijk dat tegenlicht – of doorlicht – zorgde voor de sfeer waarnaar we zochten. Dat werd me ook ingegeven door de manier waarop Ton zijn aquarellen maakt. Het bloemenarrangement dat hij wil vastleggen zet hij altijd voor het raam zodat het licht van achteren door het arrangement heen naar hem toe komt. Het resultaat is een levendig en sprankelend beeld waarin de bloemen iets etherisch krijgen, levende wezens zijn. Als dezelfde bloemen van voren belicht worden levert dat een vlak, onecht en vooral oninteressant beeld op. Ik had de pot met goud gevonden.

Onscherpte Toen kunstenaar Ralph Prins (ontwerper van vele oorlogsmonumenten, waaronder de 'spoorrails omhoog' in Westerbork en alle Amnesty Internationalaffiches) me zijn foto's op posterformaat liet zien die hij in de Tuinen Mien Ruys gemaakt had, zag ik een nieuwe dimensie in het fotograferen. In zijn opnamen van kleurrijke bloemenborders is geen bloem te onderscheiden, hij koos bewust voor onscherp, vaag. Eerder zijn het boeiende, amorfte kleurenimpressies waarin de kleuren vervloeien, zoals aquarelverf dat doet op nat papier. Prins liet me het kunstje zien zodat ik ook met deze techniek kon stoeien. Het boeide me maar al snel miste ik iets. De mengeling van kleuren was me te vrijblijvend, mijn oog bleef dwalen over de foto. Ik zocht naar houvast en had sterk de behoefte aan een wél scherp onderdeel in dit soort opnamen. Door veel te experimenteren lukt het me om dezelfde rijke kleurensfeer op te roepen, maar nu met een scherp omlijnd onderwerp erin. In het fotograferen met tegenlicht had ik een nieuwe stijl gevonden.

Details Dan begint het pas goed. Met mijn spiegelreflexcamera (toen analoog, nu digitaal) en een teelens van 70-300 mm ga ik op strooptocht door de tuinen. Ik gebruik mijn teelens omdat ik van een paar meter afstand door de beplanting heen het detail wil fotograferen dat zo prachtig in het licht staat. Door een snelle tijd te kiezen kan dat uit de hand. Zo zonder statief werken is nodig om mijn onderwerp van alle kanten vrij te kunnen benaderen. Ik zie bijvoorbeeld een papaverknop

in de border prachtig in het licht staan; de haartjes aan de steel lichten mooi op. Dit wil ik vastleggen maar de vraag is hoe. Ik ga op mijn knieën om op dezelfde hoogte te komen als mijn onderwerp, want dat verkleint de afstand tussen toeschouwer en papaverknop, het geeft een intiëmer beeld. Tussen mijn lens en de knop staan planten waar tussendoor ik een gaatje zoek om de knop te fotograferen. Die planten zullen alleen als kleurenwaas in de gehele compositie meedoen. De snelle opnametijd zorgt ervoor dat het detail scherp afgebeeld wordt. Door de gelaagdheid blijf je naar deze kunstzinnige, aquarel-achtige foto's kijken. Je wordt er als het ware in gezogen, zeker als de foto's afgedrukt zijn op een groot formaat. Wie geen spiegelreflexcamera heeft kan dit soort opnamen ook met een eenvoudig fototoestel maken. Er moet dan wel een beetje 'tele' op de camera zitten. Een lastig punt kan zijn dat bij het automatisch scherpstellen het onderwerp niet goed scherp te krijgen is omdat er andere planten voor staan. Je moet ook een snelle tijd in kunnen stellen; als het toestel met icoontjes werkt zet je hem bijvoorbeeld op de 'hardloper'. ■

FOTO: JUDITH STOKMANS

Gert Tabak aan het werk in de privétuin

in 1900 maakte voor het vak 'Modellieren nach Pflanzen'. Of zijn foto's kunstzinnig bedoeld zijn of niet, voor mij zijn ze zeer inspirerend. Later trof me de sfeer op de foto van Marijke Heuff van de Voorjaarstuin in het boekje *De Tuinen van Ton ter Linden*: subliem. Nog nooit had ik een dergelijke manier van fotograferen gezien, als ik dat ook eens zou kunnen. Maar ik had alleen een oud AGFA-boxje en daarmee kreeg ik dat niet voor elkaar.

Licht Voor de LOI-studie Tuinarchitectuur die ik naast mijn werk als onderwijzer volgde, bezocht ik tuinen. Zo kwam ik in contact met Ton ter Linden. Zijn manier van werken sprak me erg aan en ik viel ook voor meneer zelf, met het gevolg dat ik een tijd later middenin de tuinen woonde die ik zo bewonderde. Op een gegeven moment vroeg Ton mij voor zijn dialezingen foto's te maken van recent bedachte plantcombinaties. Met de mooie foto van Marijke Heuff in gedachten heb ik vaak vertwijfeld voor de borders gestaan. Vele avonden zaten we de geprojecteerde dia's te beoordelen. De meeste opnamen werden meteen afgekeurd omdat de sfeer die we zochten er niet in zat. Het was een soort masterclass over de kunst van het kijken

Gert Tabak is fotograaf en publicist,
www.gerttabak.com.

Met partner Ton ter Linden runt hij hun atelier.
www.ateliertonterlinden.nl